

ÇOCUK İHMALİ VE İSTİSMARI

Çocuk istismarı: 18 yaşın altındaki çocuklara anne babaları ya da onların bakımından sorumlu kişiler ya da yabancılar tarafından yapılan, bedensel ve psikolojik açıdan zarar veren, çocukların fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimlerini zedeleyen her türlü eylem çocuk istismarı olarak kabul edilebilir. **Çocuk ihmali:** çocukların fiziksel ve psikolojik gereksinimlerinin yeterince karşılanmaması olarak tanımlanabilir.

Bir çocuğun ihmâl edildiğini nasıl anlarız?

- ▶ Okul devamsızlığı çok fazlaysa
- ▶ Sürekli pis giyiniyor ve kötü kokuyorsa
- ▶ Vücudu aşırı derecede zayıf düşmüşse
- ▶ Yemek veya para için dilencilik yapıyor veya çalışıyorsa
- ▶ Tıbbi destekten mahrumsa
- ▶ Madde kullanımı, kendine zarar verme gibi alışkanlıkları varsa çocuğun ihmale maruz kaldığını düşünebiliriz.

ÇOCUK İHMALİNDE RİSK FAKTÖRLERİ

- ▶ Cehalet, bilgi eksikliği
- ▶ Yetersiz sosyoekonomik koşullar
- ▶ Aile içi şiddetin varlığı
- ▶ Ebeveynlerin geçmişte gördükleri kötü muamele
- ▶ Ebeveynlerin madde bağımlılığı
- ▶ Çocuğun tek bir ebeveyn ile yaşamaması
- ▶ Yetersiz sosyal destek

İhmalin çocuk üzerindeki etkileri nelerdir?

- ▶ Gelişim geriliği
- ▶ Ölüme kadar varabilen sağlık problemleri
- ▶ Davranış problemleri
- ▶ İletişim problemleri
- ▶ Yalnızlık ve korunmasızlık hissi
- ▶ Madde bağımlılığı
- ▶ Suça yönelme riski vb.

İhmâl ve İstismar Fiziksel, Duygusal, Ekonomik ve Cinsel olmak üzere 4 e ayrılır.

FİZİKSEL İSTİSMAR

Çocuğun kaza dışı sebeple bir yetişkin tarafından yaralanması ve örselenmesidir. Bir tokattan başlayarak çeşitli aletlerin kullanılmasına kadar devam edebilir. En yaygın rastlanılan ve belirlenmesi en kolay olan istismar tipidir.

DUYGUSAL İSTİSMAR

Çocuğun gereksinim duyduğu ilgi, sevgi ve bakımdan yoksun bırakılarak psikolojik hasara uğratılmasıdır. Tanımlanması en zor ancak en sık gerçekleşen istismar türüdür.

Duygusal İstismar Çeşitleri Nelerdir?

- ▶ Aşağılama, yalnız bırakma, ayırma,
- ▶ Korkutma, yıldırma, tehdit etme, suça yöneltme,
- ▶ Önemsememe, küçük düşürme, alaylı konuşma,
- ▶ Lakap takma, aşırı baskı ve otorite kurma
- ▶ Duygusal bakımdan gereksinimlerin karşılanmaması,
- ▶ Sık eleştirme, yaşının üstünde sorumluluklar bekleme,

- ▶ Kardeşler arasında ayırım yapma, değer vermeme,

EKONOMİK İSTİSMAR

Çocuğun, fiziksel ve zihinsel gelişimini olumsuz etkileyen yaşı ve gücü ile orantılı olmayan işlerde çalıştırılmasıdır.

CİNSEL İHMAL VE İSTİSMAR

Cinsel İhmâl; Çocukların cinsel sömürüye karşı yeterince korunmaması ve ilgisiz bırakılması,

Cinsel İstismar; Çocukla yetişkin arasında herhangi bir cinsel eylem meydana gelmesi

Sözel istismar, Teshircilik, röntgencilik, çocuğu pornografi ve fuhuşta kullanma da cinsel istismar olarak adlandırılır.

Cinsel istismara uğrayanlarda kız çocukları çoğunluktadır. Çocukların çoğu para, hediye, tehdit, oyun ile kandırılır.

En güvende olması gereken yerde, en güvenli olması gereken kişiler tarafından, çocuklar istismara uğruyorlar.

Çocukları istismar eden kişilerin %90'ı çocuğun tanıdığı ve güvendiği kişilerdir.

CİNSEL İSTİSMARA MARUZ KALAN ÇOCUKLARDA GÖRÜLEBİLEN BELİRTİLER NELERDİR?

Risk Etmenleri(Çocukla ilgili)

- ▶ Yaşının küçük olması
- ▶ Bazı ruhsal(zihinsel), fiziksel ve gelişimsel bozukluklarının olması,
- ▶ Süreğen tıbbi hastalığının olması,

Risk Etmenleri(Aile ile ilgili)

- Anne babanın çocukluk döneminde istismara maruz kalması,
- Ailede alkol ya da madde bağımlısının olması,
- Annenin olmaması veya göz yumması
- Babanın olmaması veya göz yumması
- Ebeveyn olmayışı (ölmesi)
- Ebeveynlerin üvey olma durumu
- Tek odalı evde kalınması
- Aile içi çatışma,
- Ana babalık görevini yerine getirmeme,
- Ebeveyn çocuk ilişkisinde bozukluk
- Ailenin gelen gideninin çok olması
- Maddi sıkıntı

ÇOCUĞUN İSTİSMARA UĞRADIĞINI NASIL ANLARIZ? BELİRTİLERİ NELERDİR?

- İçine kapanma veya aşırı hareketlilik içerisinde davranış sorunları yaşarlar.
- Cinsel içerikli kelimeler kullanabilir veya davranışlar sergileyebilir.
- Eve gitmek istemezler, okulda kalmak istemezler. Ders başarılarında belirgin düşüşler yaşanabilir.
- Çocuğun vücudunda yanıklar, kesikler, çürükler, şişlikler, ısırik izi, kırık, çıkık, sigara yanığı vb.
- Jestlerinde, mimiklerinde ve yüz ifadelerinde donukluk dikkat çeker. Ağlanacak duruma güler, gülünecek duruma ağlayabilirler.
- Hiçbir şeye ilgi göstermeme, sanki bir rüya aleminde yaşama.
- İstismara uğrayan çocuklar bunu çoğunlukla gizlerler. Sorduğunuzda size kaza ile olduğunu söyler.
- İstismara uğramış çocuklar alkol ve madde bağımlılığına daha yatkın olurlar.
- Olayı anımsatan nesnelere karşı yoğun psikolojik sıkıntı, korku reaksiyonu, Olayı anımsatan yerler, kişiler, görüntüler ve konuşmalardan kaçınma, başkasının kendisine dokunmasını istememe,
- Tekrarlayıcı, rahatsız edici düşünceler, olayla ilgili kâbuslar, uykuya dalma güçlüğü.

- Arkadaş ilişkilerinde güçlükler yaşanabilir. Saldırgan davranışlar görülebilir.
- Hiçbir şeye ilgi göstermeme, sanki bir rüya âleminde yaşama.
- Çocuklarda yaş dönemine uygun olmayan, davranışlarda gerileme; parmak emme, yatak ıslatma, anneye bağımlılık görülebilir.
- Travma sonrası stres bozuklukları görülür.
- Huysuzluk, sık ağlama, uyku problemleri, iştah problemleri, korkular, sebepsiz baş ağrıları ve mide bulantıları görülebilir.

NERELERDEN YARDIM ALABİLİRSİNİZ?

Yakınızda ya da çevrenizde herhangi bir çocuğun ihmal ya da istismara maruz kaldığını düşünüyorsanız;

- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu İl Müdürlükleri
- Baroların Çocuk Hakları Merkezleri
- Emniyet Müdürlüğü Çocuk Polisi Şubeleri
- Hastaneler bünyesindeki Çocuk Koruma Merkezi/Birimleri
- İnsan hakları ve çocuk hakları örgütlerine başvurabilirsiniz.

Bir çocuğun ihmal ya da istismara uğradığını bilip bu durumu yetkili kişilere bildirmeyenler Çocuk Koruma Kanununa göre hapisle cezalandırılır.

ÇOCUĞU İSTİSMARDAN KORUMAK İÇİN NELER YAPABİLİRİZ?

1. Çocuklara bedenlerinin kendilerine ait ve özel olduğu, kimsenin zorla ve istemediği şekilde dokunamayacağı öğretilmelidir.
2. Vücudundaki özel bölgeleri tanıtılmalı, bu bölgelere sadece annesinin ve doktorların(ebeveynin yanında olması şartı ile) dokunabileceği anlatılmalıdır.

3. Kendini iyi hissetmediği dokunuşlara çocukların "hayır" deme hakkına sahip olduğu öğretilmelidir.

4. Çocuğa iyi ve kötü davranışların neler olduğu öğretilmelidir.

5. Çocuklar ana babalar ve öğretmenler arasındaki iletişim kanallarının sürekli açık olması sağlanmalıdır.

6. Çocuk herhangi bir istismar durumuyla karşılaştığında onu dinlemek ve duygularını anladığımızı hissettirmek önemlidir. Çocuğun özgürce konuşmasına izin vererek bir ilişki kurmak ve ortam sağlamak gerekir.

7. Çocuğa ona inandığınız duygusunu vermek önemlidir.

8. Çocuğun anlattıklarını abartılı tepkiler vermeden dinlemek gerekir.

9. Çocuğun varsa suçluluk duygularını anlatmasına izin vermek gerekir. Bunun onun hatası olmadığını vurgulamak önemlidir.

10. Çocuğa bu konuyu paylaştığı için duyulan memnuniyet dile getirilmeli ve konuşmasının doğru bir davranış olduğu vurgulanmalıdır.

11. Çocuklara yönelik istismar konusunda duyarlılık sergilenirken esas amacın çocuğun yararı ve koruması olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle çocuğun ve aynı zamanda ailenin ikincil örseleme yaşamamasına özen gösterilmelidir.

12. Öğretmen, veli vb. herkes çocuk koruma kanunu hakkında bilgilenmeli üzerine düşen sorumluluklar hakkında farkındalıklarını arttırmalıdır.

13. Daha fazla bilgi için okulların Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerine başvurabilirsiniz.